

Landsdækkende videncenter på synsområdet fortsætter – indtil videre

Af centerleder Bendt Nygaard Jensen

Siden Københavns Kommune i slutningen af december 2002 meddelte Amdrårdsforeningen, at kommunen fra 1. juli 2003 træder ud af samarbejdet omkring driften af videncentre på handicapområdet, har der hersket usikkerhed omkring videncentrenes nærmeste fremtid. Ikke mindst for Videncenter for Synshandicap gav denne beslutning dønninger, da Videncentret siden 1995 har haft driftsoverenskomst med Københavns Kommune og haft kommunen som formand i bestyrelsen.

Ny bestyrelsesformand og ny overenskomst

Københavns Kommune har, som følge af opsigelsen af driftsoverenskomsten, trukket

sig fra formandsposten i bestyrelsen for Videncenter for Synshandicap. Formandsposten er overtaget af Vestsjællands Amdrårds medlem af bestyrelsen, direktør Fritz Kaarup. Vestsjællands Amt har tilbudt at indgå en ny driftsoverenskomst med Videncentret, når Københavns Kommunes opsigelse træder i kraft 1. juli 2003. Videncenter for Synshandicap vil derfor forsat være forankret i det fælles amtskommunale tilbud af landsdækkende funktioner på synsområdet.

Amdrårdsforeningen har bedt socialministeren vurdere, om Københavns Kommunes beslutning om at træde ud af den fælles drift af videncentrene er lovstridig.

Baggrund

Videncentrene på handicapområdet blev fra midten af 1990'erne oprettet som landsdækkende funktioner under overvågning af en følgegruppe med repræsentanter fra Amdrårdsforeningen, Kommunernes Landsforening, ministerier og De Samvirkende Invalideorganisationer, et konsulentteam, et IT-projekt og et følgeforskningsprojekt. Som objektivt finansierede institutioner blev videncentrene mere eller mindre smertefrit etableret. I dag har videncentrene selvstændig og uafhængig status som selvejende institutioner.

Fortsættes på side 8...

Norsk undersøgelse af beskæftigelsessituation

En ny norsk undersøgelse sammenligner beskæftigelsessituationen for synshandicappede, hørehandicappede og kørestolsbrugere med befolkningen generelt og med andre grupper af handicappede. I alle tre grupper er der flere, der står uden for arbejdsmarkedet end i befolkningen generelt; sammenlignet med andre handicappede er kørestolsbrugerne særligt udsatte på arbejdsmarkedet. Undersøgelsen viser også, at mange af dem, der ikke har arbejde, gerne vil have et arbejde – alligevel er det relativt få, der aktivt søger arbejde og/eller opsøger arbejdsformidlingen. Undersøgelsen "Funksjonshemmede og arbeid" er foretaget af ECON, Senter for økonomisk analyse og findes i Videncentrets bibliotek. En 6 siders sammenfatning af rapporten findes på Internettet (som pdf-fil): www.econ.no/oslo/econreports.nsf – søg på "funksjonshemmede".

Landsdækkende videncenter...	1
Ny IT- og telehandlingsplan	2
Nyt materiale om høretræning	3
Hæfte om svagsynoptik	3
Matematik i folkeskolen	4 + 12
Det synsfaglige Danmark	6
Formandsskift i DBS	6
Fremtidens punktbibliotek	6
Blinde og svagsynede i erhverv	7
Optik eller CCTV?	8
CVU – efter- og videreudd.	9
Faglige råd på synsområdet	10
Refsnæs – fra institut til center	11
Konferencer og kurser	13
Nyt i Videncentrets bibliotek	14
Sufbrættet – tips om netsteder	16

Ny IT- og telehandlingsplan for handicapområdet

Torsdag den 16. januar præsenterede videnskabsminister Helge Sander ministeriets nye handlingsplan for handicapområdet på et pressemøde hos DSI. Formålet er ifølge ministeren at give handicappede bedre muligheder for at få tilknytning til det digitale arbejdsmarked og for at udnytte de mange muligheder på Internettet.

Nye initiativer

Der søsættes fire initiativer:

- En investeringspulje på 5 mio. kr., som skal bidrage til udvikling af særligt udstyr og programmel til IT- og telekommunikationstjenester.
- En bevilling til et nyt kompetencecenter, "IT for alle", i IT- og telestyrelsen, som skal arbejde med tilgængelighed, især i forhold til udviklingen af digital forvaltning.
- En bevilling på 2 mio. kr. til styrkelse af arbejdet i Dansk Center for Tilgængelighed i relation til Internettet og ny teknologi generelt.
- Modernisering af forsyningspligten på teleområdet. En arbejdsgruppe med deltagelse af teleselskaberne og Videnskabsministeriets handicapudvalg skal inden 1. maj 2003 fremlægge forslag til opdatering af forsyningspligten, så også handicappede løbende sikres adgang til ny teknologi.

Derudover sætter handlingsplanen fokus på den offentlige forvaltnings udbud, udvikling

og indkøb af nye systemer, idet tilgængelighed skal indtænkes, så teknologien ikke lægger hindringer i vejen for handicappede medarbejdere eller borgere, der skal anvende forvaltningernes tjenester på Internettet.

Lars Nielsen fra DSI hilste den nye handlingsplan velkommen og fremhævede dens målsætning om, at den moderne teknologi skal anvendes til at sikre, at mennesker med handicap forbliver aktive samfundsborgere. Inden for udvikling af nye teknologiske løsninger nævnte Lars Nielsen, hvordan udviklingen af en dansk talegenkendelse kan åbne arbejdsmarkedet for mange ordblinde

eller mennesker med begrænset førlighed i arme og hænder, ligesom det også vil kunne bruges til at tekste direkte tv-udsendelser for døve.

Nye løsninger med dansk talesyntese

I forbindelse med pressemødet blev der præsenteret nogle af de initiativer, der tidligere har modtaget støtte fra ministeriet. Der blev også præsenteret to nye løsninger, der benytter den nye danske talesyntese udviklet med støtte fra Videnskabsministeriet. Det drejer sig dels om Dansk Blindesamfunds hjemmeside, www.dkblind.dk, som man nu har mulighed for at få oplæst via telefonen.

Denne mulighed, der hermed lanceres for første gang i Danmark, er baseret på en telefonbrowser fra det danske taleteknologiske firma Speechware A/S. Telefonbrowseren omsætter teksten på hjemmesiden til tale via den danske talesyntese DanTTS, og hermed kan teksten læses op over telefonen. Hjemmesiden nås via et særligt telefonnummer, og man navigerer ved hjælp af telefonens tastatur. – Prøv selv på tlf. 38 10 11 27.

Den anden nye løsning, der blev præsenteret, var oplæsningsapparatet OPUS, der læser enhver trykt tekst højt med en klar og letforståelig dansk stemme. Det betjenes lige så enkelt som en båndoptager: Man lægger teksten i apparatet og trykker på startknappen. Apparatets design gør det enkelt at betjene, med store og taktile betjeningsknapper. Opus er produceret af firmaet Itech A/S. Et lignende produkt er for nylig lanceret af Tagarno ApS under navnet Audio Compact.

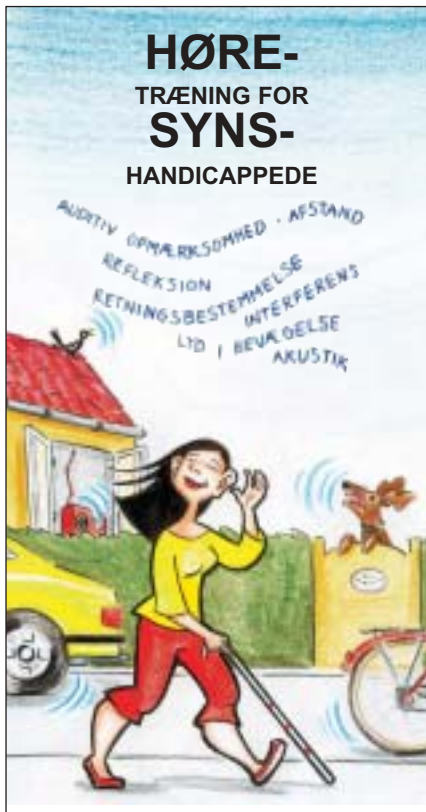
Læs selv handlingsplanen

Handlingsplanen findes på Videnskabsministeriets netsted, www.vtu.dk, under punktet "Publikationer".

Helle Bjørnø

Nyt dansk materiale om høretræning

Der findes kun ganske lidt materiale på dansk om høretræning, dvs. øvelser, der træner den bevidste brug af hørelsen. Denne færdighed er særligt vigtig for synshandicappede, som bruger både føle- og høresans for at kunne færdes selvstændigt.

Nu kan Videncentret imidlertid i samarbejde med Institutet for Blinde og Svagsynede tilbyde en folder, der beskriver et syvtrinsprogram i høretræning. I folderen beskrives en række øvelser, som blandt andet træner evnen til at skelne lyde, vurdere afstande og bedømme et givet rums indretning og størrelse. Øvelserne giver et grundlæggende kendskab til lydens univers og går forud for den egentlige stokketræning.

Teksten er skrevet af Inge Bager, som er tale-, høre-, synspædagog på Institutet for Blinde og Svagsynede.

Folderen findes både på dansk og engelsk og fik sin verdenspremiere på IMC 11, den 11. internationale mobilitykonference, som blev afholdt i Sydafrika den 28/3-5/4 2003.

Den danske udgave udsendes i disse dage til de amtslige synsrådgivninger.

Kursisten går efter lyd-kilder, der skiftevis kommer fra forskellige retninger (klap, nøgleraslen, boldstuds).

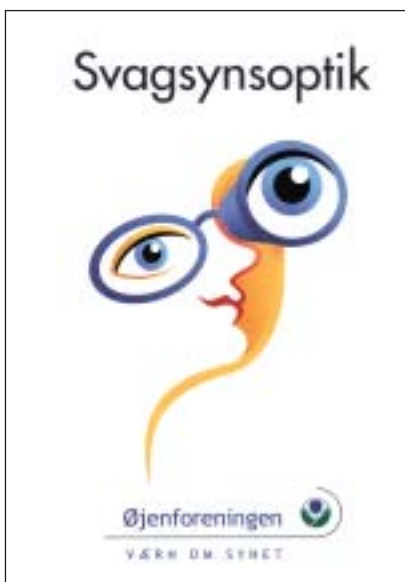
Folderen er illustreret af Gunhild Rød.

Bestilling

Folderen kan bestilles – på dansk eller engelsk – hos Videncenter for Synshandicap.

Den danske version fås desuden på lydbånd, og begge versioner kan leveres på diskette, med eller uden illustrationer.

Basisinformation om svagsynsoptik

Når almindelige briller og kontaktlinser ikke slår til, kan der være behov for svagsynsoptik. Men det kan være svært at forestille sig, hvad svagsynsoptik er. Det har Øjenforeningen Værn om Synet gjort noget ved. I serien af små oplysende pjecer er udkommet "Svagsynsoptik". Pjecen er skrevet af overlæge Ph.D. Kirsten Baggesen. I forståelig tekst og med mange gode illustrationer fortælles om svagsyn og de forskellige former for svagsynsoptik. Pjecen er en god introduktion til emnet for svagsynede, pårørende og personale, som professionelt skal have en basisviden om svagsynsoptik. Pjecen bør indgå som undervisningsmateriale på alle social- og sundhedsassistentuddannelser, da mange fra denne faggruppe får kontakt til mange ældre svagsynede.

Pjecen er gratis og kan bestilles hos Øjenforeningen Værn om Synet tlf. 33 69 11 00 eller e-post: vos@vos.dk.

Matematik i folkeskolen – projektnyt

Videncentret har tidligere deltaget i projekter om folkeskolefagene natur/teknik og musik, ligesom projektet Punkt & Pædagogik havde en naturlig berøring med faget dansk.

Fysik/kemi har været taget op i et samarbejde med en gruppe amerikanske studerende, som udarbejdede et idekatalog, der udkommer på dansk i sommeren 2003. I efteråret og vinteren 2003/2004 har fokus været på matematikundervisningen i et projekt, der er opstået på initiativ fra Synskonulenternes Samråd. Projektgruppen bestod, ud over Videncentret, af synskonulenterne Per Mortensen, Fyns Amt, og Bitten West, Vejle Amt.

Projektforløb

I projektet deltog ni lærere, to synskonulenter og en medarbejder fra Videncentret, som til sammen repræsenterede hele landet, fra Fur til Kalundborg. Gruppen mødtes tre gange, til to endages arrangementer og et todages internat. På disse samlinger blev tiden dels brugt til udveksling af erfaringer, ideer – og frustrationer – dels til indlæg fra eksterne foredragsholdere: Kai Otto Jensen og Lis Thorsen, Synscenter Refsnæs, fortalte om synsfunktioner, belysning og hjælpemidler, Hans Christian Andersen, Odense, fortalte om egne oplevelser som enkelt-integreret blind elev, Susanne Lev, Studieservice ved Institut for Blinde og Svagsynede, fortalte om de færdigheder, eleverne ofte mangler, når de fortsætter på videregående uddannelser (især færdigheder i figurlæsning), Oliv Klingenberg fra Tambartun Kompetanse-

senter i Norge fortalte om blinde elevers perceptuelle og kognitive matematikforståelse (se artikel side 12), og Carsten Jørgensen, IBS, præsenterede nye hjælpemidler.

Elektronisk mødested

Som led i projektet blev der oprettet et lukket område på www.syndanmark.dk, hvor deltagerne i projektet kunne kommunikere imellem møderne. Dette forum blev dels anvendt til praktisk information (aftaler om fælles rejse, mødesteder m.m.), dels til udveksling af ideer og tanker.

Også her viste det sig, at de elektroniske fora dels er afhængige af en vis fortrolighed – det tager tid at komme til at kende hinanden så godt, at man skriver løs – dels af, at teknikken fungerer og er let at komme til som led i ens daglige arbejde. Der var begrænset skriveaktivitet i dette forum, mens alle meddelelser blev læst af alle inden for kort tid.

Faglige problemstillinger

Som regel volder de rene regneopgaver, der kun involverer talbehandling, ikke de store problemer for blinde og stærkt svagsynede elever. Vanskelighederne dukker især op, når man skal arbejde med figurer og grafer og i forhold til geometri. Nogle elever kan også have problemer med rent begrebsmæssigt at forholde sig til visse områder.

Der blev diskuteret en række overordnede pædagogiske overvejelser. Disse problem-

stillinger og nogle hovedtræk fra diskussionen skitseres nedenfor:

- *Hvem skal have den synsspecifikke uddannelse?*

Det optimale er en kombination af specifik faglighed og synsfaglighed, i praksis vil det dog ofte være hovedlærerne, der får bevilget efteruddannelse i form af kurser på Refsnæsskolen – men hvor meget efteruddannelse bør faglærere have, og hvor meget får de? Hovedsynspunktet var, at alle lærere skal efteruddannes i en vis udstrækning for at lære at tænke synspædagogisk. Synsfagligheden er især vigtigt i de små klasser, mens den specifikke faglighed (dansk, matematik osv.) er vigtigere på de højere klassetrin. Det faglige overblik gør, at man som lærer har flere handlemuligheder.

En blind eller svagsynet elev fortjener i øvrigt de mest entusiastiske og kreative lærere. Ved fagfordeling bør inspektøren deltage i møder med synskonulenten, dette vil sikre en større forståelse fra ledelsens side. Det er nødvendigt at kunne sætte sig ind i elevens tankegang, især når eleven når frem til et forkert resultat.

- *Støttetimer*

Der var en del diskussion om begrundelser for støttetimer, og

det blev generelt vurderet som vigtigt, at man her samarbejder med synskonsulenten.

Begrundelsen for støttetimer i matematik kan være, at der er tale om brug af særligt materiale, og at der i mange sammenhænge vil ske det, at eleven ikke selv kan løse opgaver og har svært ved selv at komme i gang på grundlag af en fælles gennemgang. I praktisk betonedede arbejdsituationer kan der være brug for en praktisk hjælper. Det kan også være en del af den specialpædagogiske bistand, at man holder elevtallet nede i den konkrete klasse, eleven går i.

• *Fravalg af stof*

Hvilken ret har vi som voksne til at fravælge stof i forhold til den synshandicappede elev?

Der kan være praktiske begrundelser for at fravælge et stofområde som fx perspektivtegning, som vil være svært for blindfødte at få en forståelse for. Men dette giver anledning til spørgsmålet: Sker undervisning og læring med henblik på eksamen, eller er der tale om læring for livet? Fravalg vil begrænse elevens senere valgmuligheder, derfor bør der som udgangspunkt sættes så få begrænsninger som muligt. Samtidig kan et fravalg dog være et tilvalg på andre måder, fordi man gennem fravalg kan skabe plads i skemaet til andre områder, der vurderes som særligt vigtige, fx mobility eller ekstra idræt. Her skal man være opmærksom på, at der er forskel på, om det drejer sig om en blind eller en svagsynet elev. Fravalg kan foretages i samar-

bejde med elev og forældre, når der laves pædagogiske hand-leplaner. Ved at koncentrere sig om færre emner kan man opnå at bibeholde entusiasmen – men det er vigtigt, at eleven får lejlighed til at snuse til alle emner.

• *Skal læreren kunne læse punktskrift?*

Ja, lærere skal kunne læse og skrive punktskrift; det er især vigtigt i indlæringsfasen. Desværre glemmer man punktskriften, hvis man ikke bruger den aktivt, men den vil altid kunne genopfriskes.

• *Hvornår tages eleven ud af undervisningen?*

Hovedsynspunktet er, at alle elevens timer så vidt muligt skal foregå sammen med klassen.

Ideer og produkter

Der blev på møderne udvekslet fif og ideer til tilpasning af både undervisning og undervisningsmidler. Blandt andet er en del de gratis ressourcer, der findes på WWW, velegnede, fordi man kan tilpasse skrifttype tekststørrelse og farver, så man forbedrer læseligheden. Her nævntes blandt andet www.matematikbogen.dk og den engelsksprogede parallel www.schoolhousetech.com. Flere havde også arbejdet med koordinatsystemer, der bestod af en træplade med søm i til markering af koordinatpunkter; på en sådan plade kan man lave grafer og søjler, fx ved at spænde snor ud mellem sømhovederne. Der blev også præsenteret en række spil med matematikindhold, især terning-

spil. (Man kan få en oversigt over spillene hos Videncenter for Synshandicap).

Litteratur

Som led i projektet har Viden-centret dels indkøbt materiale om matematik, dels samlet en del artikler om emnet. Man kan se beskrivelser af det indsamlede materiale på www.visinfo.dk/litteratur ved at søge på ordet 'matematik'. Man kan låne materialet hos Viden-centret eller få tilsendt kopi, hvis det drejer sig om mindre artikler. Den del af materialet, der findes på Internettet, er forsynet med link, så man kan gå direkte til artiklen på nettet.

Links

På www.tsbvi.edu/math findes en oversigt over ideer og materialer til matematikundervisning fra den velanskrevne amerikanske blindeskole Texas School for the Blind. Her findes blandt andet artikler om tilrettelæggelse af undervisningen, udformning af taktile grafer (både materialer, som læreren udarbejder, og materiale, som eleven selv laver), kuglerammer og lommeregner m.m.

En anden amerikansk ressource er www.taevisonline.purdue.edu. TAEVIS står for Tactile Access to Education for Visually Impaired Students, og fokus er på taktile undervisningsmaterialer. Man kan købe diagrammer, der er tilpasset taktil brug, i fagene biologi, fysik, kemi, historie og matematik, læse om tilrettelæggelse af taktile diagrammer og hente en gratis manual.

Det synsfaglige Danmark – hvor er vi på vej hen?

"Synshandicap" er altid åben for synspunkter fra læserne – både om de mere generelle tendenser og aktiviteter i dansk specialrådgivning på synsområdet og specifikke faglige emner. Her reflekterer synskonsulent Winnie Ankerdal, Ribe Amt, wan@syndanmark.dk, over de overordnede tendenser.

"Når forandringens vinde blæser, er der nogen, der bygger vindmøller, og andre, der bygger læhegn." Jeg skal love for, at forandringens vinde blæser over Synsdanmark. For eksempel har vi i flere år ventet på strukturændring på Synscenter Refsnæs, som set udefra har ligget underdrejet, ledelseskift på IBS og på Statens Øjenklinik, og Københavns kommune har meddelt at de vil trække sig ud af det solidariske samarbejde om Videncenter for Synshandicap. På denne baggrund må enhver gøre sig sine overvejelser: Hvad vil jeg helst? Er det vindmøller, jeg vil bygge, der producerer energi, aktivitet, udvikling – eller er det bedre med et læhegn, så jeg kan beskytte mig eller i værste fald krybe sammen og lade stå til?

Ovenstående gælder i alle livets forhold, men her skal det handle om vores arbejde med mennesker med synshandicap.

For mig er der ingen tvivl: Jeg er med på vindmøllerne, udvikling og aktivitet. Det kræver stor faglig dygtighed og samarbejde på alle planer, overblik og sans for detaljen, udveksling af ideer og viden på alle niveauer, gensidig tillid og respekt og stor synsfaglig indsigt og kunnen. Ingen vil formentlig være uenig med mig i dette. Jeg vælger at tro, at vilje til udvikling og samarbejde er til stede overalt i området: lokalt, amtsligt og landsdækkende.

Hvordan er betingelserne så for at vi kan udvikle os og samarbejde?

- Er der vilje og mulighed for samarbejde på tværs af ansættelsesforhold? Vil vi og kan vi løfte i flok?
- Vil alt for mange fokusere på egen kerneydelse? Er der mulighed for at arbejde i faggrupper med de synsfaglige emner, uanset hvor vi er ansat?
- Er der mulighed for uddannelse i de synsfaglige områder: punktskrift, mobility, ADL, optik, krise, mestring osv., osv.? Lokalt, landsdækkende og internationalt?
- Hvordan vil de nye ledere på de landsdækkende institutioner fungere sammen med deres egne og alle os andre? Vil de lytte til de, der har synsfaglig viden, så vi sammen med deres nye ideer kan lave noget konstruktivt?
- Hvordan ser det ud for Viden-

Formandsskift i Dansk Blindsamfund

Jens Bromann Jensen er valgt til ny landsformand, Kurt Nielsen og Susanne Tarp fortsætter som hhv. næstformand og kasserer. Disse personer udgør pr. 1 april forretningsudvalget i DBS.

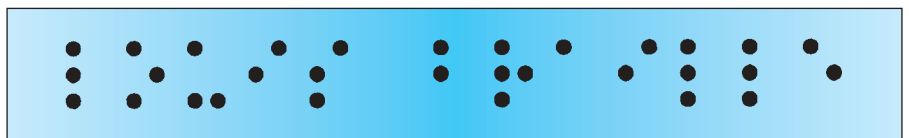
Poul Lüneborg, landsformand gennem de sidste fem år, valgte umiddelbart før valget til forretningsudvalget at trække sig fra posten på grund af sygdom.

Fremtidens punktbibliotek

Dette er temaet for forårsmødet i Det Danske Louis Braille Selskab.

Hvad har vi, hvad kan vi forvente, hvad ønsker vi, og hvad kan vi selv bidrage med, er nogle af de spørgsmål, som vil blive taget op på mødet af både eksperter og brugere. Dansk Forfatterforenings formand Knud Vilby indleder med emnet "Bogens betydning".

Mødet finder sted på Institut for Blinde og Svagsynede tirsdag den 2. maj 2003, kl. 10-16.30. Tilmelding til Margrethe Christensen tlf. 44 97 84 31 senest d. 22. april kl. 12. Oplysninger om program fås på samme telefonnummer. Pris for deltagelse er 150 kr. (betales ved indgangen).

centret med de seneste alarmerende udmeldinger fra Københavns kommune? Hvem vil ellers dygtigt og aktivt støtte og udvikle projekter i samarbejde med os fagfolk til gavn for hele området? – Hvordan kan synskonsulenterne, der fungerer i tæt samarbejde med forældre og børn, lærere og PPR, komme til orde i det landsdækkende synsråd? Indtil videre har vi ikke, trods intentionerne i den blå rapport¹, fået en repræsentant i rådet. Jeg håber, at alle vi ansatte i Synsdanmark, uanset hvor vi er placeret, hver især må forholde os til og svare på ovenstående spørgsmål.

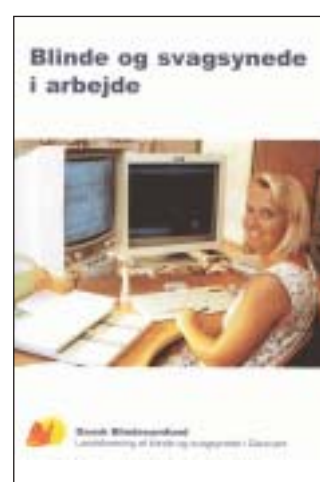
Hvert spørgsmål kunne lægge op til en drøftelse, og det vil føre alt for vidt her. Noget af det, der p.t. bekymrer mig mest, er: Hvordan sikrer vi, at der alle steder og på alle niveauer er synsfaglighed, dvs. viden om synshandicappet, medicinsk, optisk, pædagogisk, materielt, socialt og eksistentielt? Når jeg ser på mit kort over Synsdanmark, ser det ikke alt for lovende ud med hensyn til synsfaglig ledelse: I nogle amter er der et kvalificeret tilbud, men mange af amterne har ikke en synsfaglig ledelse, to amter skal til at ansætte ny leder, og hvordan vil man vægte synsfaglighed her? Hvilken betydning kan det få for arbejdet med mennesker med synshandicap? Det handler ikke om økonomi og struktur, men om fleksibilitet, tillid, ansvar og vilje til at samarbejde på tværs af kerneydelser og andre forskelligheder.

¹"Den blå rapport": *Rapport fra arbejdsgruppen om Amternes tilbud på synsområdet med hovedvægt på specialrådgivning – status, problemfelter og løsningsforslag. Bd. 1-3, Udviklingscenter for Specialrådgivning, Kbh., 2000*

Blinde og Svagsynede i erhverv

Blinde og svagsynedes beskæftigelsesfrekvens er lav. Trods flere år med et arbejdsmarked i fulde omdrejninger er det ikke lykkedes at hæve beskæftigelsesfrekvensen. Hvorfor det ikke er lykkedes, er der flere forklaringer på. Den mest negative er diskrimination. Derudover kan nævnes strukturelle forhold – at praktiske, håndværksmæssige arbejdsfunktioner forsvinder eller integreres i nye dynamiske arbejdsfunktioner, som kræver hyppige omstillinger, at blinde og svagsynede ikke har de kvalifikationer, som arbejdsmarkedet efterspørger, eller at arbejdsgiverne mangler information om blinde og svagsynede som arbejdskraft. Sidstnævnte forhold har Dansk Blindesamfund sat fokus på med udgivelsen af "Blinde og svagsynede i arbejde", som samler oplysninger, som er relevante for arbejdsformidlere, arbejdsgivere, kollegaer m.fl. Hæftet, som er på 22 sider, indeholder baggrundsinformation om blinde og svagsynede og deres erhvervsituation, lovgivning og støttemuligheder, eksempler på egnede jobtyper samt relevante adresser.

Bestilling: Dansk Blindesamfund, tlf. 38 14 88 44
e-post: info@dkblind.dk
Hæftet findes i tekstversion på www.dkblind.dk under "Nyheder og udgivelser".

Landsdækkende videncenter... (fortsat fra forsiden)

Videncentrene er typisk forankret i det amtskommunale system gennem driftsoverenskomster med beliggenhedsamterne – en helt normal praksis for amtslige objektivt finansierede landsdækkende institutioner.

Den måde, videncentrene i perioden 1994-1997 udviklede sig på, er i følgeforskningen¹ beskrevet ved typologierne "mødeskaberen", "stifinderen", "budbringeren" og "kampagne-mageren", der hver har deres styrker og svagheder i forhold til at løse komplekse videnssociologiske opgaver. Videncenterkonstruktionen er en af de få fællesamtslige organisationsformer, som har været genstand for en systematisk følgeforskning. Det signalerede, hvilken betydning dannelsen af videncentrene blev tillagt fra amtslig og statslig side, samt en naturlig usikkerhed om, hvordan projektet ville udvikle sig.

Udviklingen af videnfunktionerne på de forskellige videncentre har, som den første forskning konstaterede, udviklet

sig på forskellig vis, afhængigt af de videnslandskaber, som videncentrene hver for sig var sat til at fungere i. Nogle videncentre udviklede sig i etablerede landskaber med både landsdækkende og regionale tilbud, mens andre videncentre startede på områder, hvor der ikke i forvejen fandtes etablerede tilbud.

Perspektiver

Amterne har ifølge service-lovens §70 en forpligtelse til at forestå en systematisk indsamling, udvikling, bearbejdning og formidling af den faglige viden på handicapområdet for at sikre det nødvendige grundlag for rådgivning på området. Opgaven varetages i dag af amternes regionale og landsdækkende tilbud, herunder amternes videncentre på handicapområdet. Antallet af amtslige videncentre har siden etableringen i midten af 1990'erne uændret været elleve.

Men da behovet for videnfunktioner ikke alene er knyttet til de områder, som de nuværende

videncentre dækker, har Amtsrådsforeningen ønsket en vurdering af, hvordan en fremtidig organisering af amternes landsdækkende vidensfunktioner på handicapområdet kunne se ud. En arbejdsgruppe under Udviklingscenter for Specialrådgivning er netop ved at afslutte rapportering om dette. Disse anbefalinger, en høring og efterfølgende politiske beslutninger vil på sigt få indflydelse på de nuværende videncentre og de vidensfunktioner, som varetages uden for videncentrene, som en del af funktionerne i amtslige institutioner og landsdækkende tilbud.

¹ Leif Olsen: Viden der gør forskel, Sociologisk Instituts Ph.D.-serie nr. 3, Københavns Universitet, 1998.

Links

www.videncentre.dk.

Links til de amtslige videncentre

www.udvcenter.dk

Udviklingscenter for Specialrådgivning

Specialoptik eller CCTV?

Hvilke kriterier lægger man til grund for, om en svagsynet klient anbefales hovedbåren specialoptik eller et CCTV? I statistikken for de svenske synscentralers tildeling af hjælpemidler i år 2000 var der nogle synscentraler, der oftere anbefalede CCTV, nogle, der oftere anbefalede hovedbåren optik, samt en sidste gruppe, der havde en nogenlunde

ligelig fordeling mellem de to. Christina Zetterlund fra Syncentralen i Örebro har analyseret tallene for at se, hvad der gjorde forskellen. Hun konkluderer, at beslutningen bl.a. afhænger af, hvem der foretager vurderingen (optiker eller anden fagperson), hvornår i rehabiliteringsforløbet vurderingen foretages (jo senere, jo færre CCTV'er, jo mere optik) samt

økonomiske hensyn (bl.a. brugerens evt. egenbetaling, som kan variere fra amt til amt).

• C. Zetterlund: *Uppföljning av hjälpmiddelsinstitutets statistik grundat på förskrivningen av huvudbåren optik <4x kontra förskrivningen av förstorande videosystem på syncentralerne i Sverige år 2000*, Syncentralen, Örebro, 2002 (24 s.). Kan lånes i Videncentrets bibliotek.

CVU – efteruddannelse og videreuddannelse

Redaktionen af "Synshandicap" modtager løbende informationsmateriale fra CVU'er (Centre for Videregående Uddannelse). CVU'erne er en ny organisationsform. De er organiseret i regioner og består af netværk af de regionale uddannelsesinstitutioner, fx af pædagogiske seminarier, lærerseminarier og andre pædagogiske uddannelsesformer.

Materialerne fra CVU'erne indeholder mange spændende kursustilbud fra specialpædagogisk IKT til flerkulturel pædagogik, voksenpædagogisk grundkursus, æstetiske læreprocesser m.m.

Ud over kurser tilbyder CVU'erne temadage, møder og diplomuddannelser.

CVU'erne er nu også ansvarlige for den pædagogiske diplomuddannelse (PD) i specialpædagogik, herunder også den specialpædagogiske del af en synsmedarbejderuddannelse.

PD i specialpædagogik, det synsfaglige område

Nu er det lykkedes at få den Pædagogiske Diplomuddannelses (PD) synsfaglige område forankret i Center for Videregående Uddannelse (CVU) Fyn. Dette har afsluttet 1½ års arbejde med at flytte speciallæreruddannelsen ud fra Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU) til et CVU. Undervisningsministeriet har godkendt to synsfaglige moduler: Synshandicap 1: Medicinske diagnoser, optik og belysning og Synshandicap 2: Psykologi, pædagogik og didaktik.

Ifølge uddannelses- og kursuskonsulent Peter Rodney, Institut for Blinde og Svagsynede, svarer de godkendte moduler nogenlunde til de betingelser, som synsområdet havde under den gamle speciallæreruddannelse. Undervisningen på de to moduler starter i første semester af 2004.

Arbejdet med synsmedarbejderuddannelsen kan følges på www.ibos.dk/pd. Her findes de konkrete undervisningsplaner, forslag til litteratur, tid og sted for afvikling af modulerne m.m.

Yderligere er der udarbejdet en folder med titlen "CVU Fyn tilbyder landsdækkende PD moduler om synshandicap". Folderen kan bestilles hos Inger Larsen tlf. 39 45 25 56 eller e-post il@ibos.dk

Til venstre ses logoer for nogle af de eksisterende CVU'er.

Faglige råd på synsområdet

Af Centerleder Bendt Nygaard Jensen

Arbejdet i de nydannede faglige råd ved de landsdækkende institutioner Institut for Blinde og Svagsynede, Synscenter Refsnæs og Videncenter for Synshandicap samt i Det Landsdækkende Synsråd er kommet i gang før og efter årsskiftet. Der har været afholdt første møde i alle rådene på nær rådet ved Synscenter Refsnæs. Første møde i det faglige råd ved Synscenter Refsnæs afholdes i april. De første møder har primært bestået i drøftelse af forretningsordenen og mulige opgaver.

På det første møde i det faglige råd ved Videncenter for Synshandicap blev det bl.a. drøftet, hvordan der sikres en tæt sammenhæng mellem vidensfunktioner og uddannelse på synsområdet. Rådet vil på et kom-

mende møde drøfte dette mere indgående på baggrund af et oplæg fra Videncenteret. Uddannelse og læring finder sted på mange niveauer gennem formaliserede tilbud via CVU, uddannelsesforløb tilrettelagt af de landsdækkende institutioner, interne kurser i amter og landsdækkende institutioner, arbejdsgrupper, projektgrupper osv.

Med CVU'erne spredes efteruddannelse og diplomstudier over hele landet. Det er derfor også vigtigt, at studierne har adgang til et specialiseret referencebibliotek. Videncenteret har opbygget en biblioteksfunktion i forhold til synsområdet, som kan sikre studerende adgang til ny faglig litteratur samt danne grundlag for besvarelse af løbende

henvendelser, støtte til projekter samt studerende og forskere.

Et særligt element i forhold til uddannelse og vidensfunktioner er kvalificering af synsmedarbejdere til at iværksætte og deltage i større projekter. Overvejelser på dette felt vil også indgå i det faglige råds videre arbejde.

Da videncenterfunktionerne generelt vil være under forandring i de nærmeste år som følge af anbefalinger fra Udviklingscenter for Specialrådgivning, vil det også være det faglige råds opgave at føre diskussionen om de nuværende og fremtidige vidensfunktioner op i det landsdækkende synsråd.

Medlemmer af det rådgivende faglige råd i Videncenter for Synshandicap

- Centerleder Bendt Nygaard Jensen, Videncenter for Synshandicap (formand)
- Forstander Ole Kristensen, Institut for Blinde og Svagsynede
- Forstander Dan Spanggaard, Synscenter Refsnæs, Rådgivning
- Synskonsulent Mogens Johansen, Fyns Amt (repræsenterer Samrådet af synsfaglige ledere i Danmark)
- NN – p.t. suppleant (repræsenterer Samrådet af synsfaglige ledere i Danmark)
- NN, Dansk Blindesamfund (ny repræsentant skal udpeges efter Poul Lüneborgs tilbagetræden)
- Mikael Jakobsen, Landsforeningen af forældre til blinde og svagsynede
- Synskonsulent Bodil Gaarsmand, Århus Amt (repræsenterer Synskonsulenternes samråd, det faglige netværk af skolekonsulenter)
- Overlæge Hanne Jensen, Statens Øjenklinik

Det Landsdækkende Synsråd på nettet

Med Institut for Blinde og Svagsynede som vært er det Landsdækkende Synsråd nu kommet på nettet.

Her kan man læse om rådets formål og forretningsorden, og man kan p.t. læse dagsorden og referat for det første møde i rådet, der blev afholdt den 27. februar.

Læs mere på www.ibos.dk/DLS/index.htm

Refsnæs – fra institut til center

Vestsjællands Amt har foretaget en større omstrukturering af Refsnæsskolen med det formål at synliggøre de forskellige ydelser, som institutionen leverer.

Pr. 1. januar 2003 ændrede Refsnæsskolen navn fra Institut for Blinde og Svagsynede Børn og Unge i Danmark til Synscenter Refsnæs. Navneændringen betyder samtidig, at de funktioner, som tidligere var samlet under navnet Refsnæsskolen, nu er ændret til tre selvstændige institutioner med egne budget-ter og ledelser.

Det eksterne område

De eksterne landsdækkende funktioner som materialeproduktion, konsulenter og kursusafdeling er samlet i institutionen Synscenter Refsnæs – Rådgivning. Forstander er Dan Spanggaard.

Skolen

Synscenter Refsnæs – Skole omfatter specialundervisning for børn og voksne samt et ungdomstilbud. Skoleinspektør er Hans Augustesen.

Bo og fritid

Synscenter Refsnæs – Bo og fritid omfatter specialbørnehave og flere boenheder samt administrationen m.m. Forstander er Flemming Hansen.

Ved en konference på Synscenter Refsnæs den 24. januar 2003 blev den nye struktur og de nye institutioner og ledere præsenteret for samarbejdspartnere fra hele landet. Umid-

delbart gav præsentationen ikke indtryk af, at omstruktureringen medfører synlige ændringer i de landsdækkende funktioner. Forstander Dan Spanggaard lagde op til et tæt samarbejde med amterne og øvrige landsdækkende institutioner på synsområdet.

Konferencen markerede alene den nye organisation. Der blev ikke præsenteret egentlige faglige fornyelser i forhold til de allerede kendte funktioner. Men den åbne invitation til tæt samarbejde med amterne vil måske blive den nye drivkraft i udviklingen af nye faglige landsdækkende tilbud fra Synscenter Refsnæs. Der var en entydig holdning til, at Synscenter Refsnæs fortsat betragtes som en væsentlig garant for udviklingen af landsdækkende tilbud for blinde og svagsynede børn og unge.

www.refснаes.dk

Samtidig med den nye organisation er Synscenter Refsnæs også gået på nettet med en udbygget hjemmeside. Netstedet udvides løbende med nyt indhold og rummer allerede meget information om

organisation, aktiviteter, tilbud og medarbejdere.

Under "Nyt" finder man p.t. en henvisning til en ny side om computerspil for blinde, som er oprettet af Teknologiholdet, der var på kursus på Synscenter Refsnæs den 17.-21. marts. Siden indgår i en eksisterende samling af oplysninger og links om spil for både blinde og svagsynede, herunder også links til online spil.

- www.refснаes.dk/spil

Også den nye kursuskalender (skoleåret 2003-2004) er tilgængelig på netstedet

- www.refснаes.dk/raadgivning/kursuskalender

– og man kan se pdf-versioner af katalogerne for bøger til de forskellige skolefag, som kan bestilles hos Materialelaboratoriet.

- www.refснаes.dk/raadgivning/bestillingafmaterialer

Dette var blot et lille udpluk af, hvad man kan finde på det nye netsted, der som nævnt udbygges løbende. Gå selv på visit på www.refснаes.dk.

Bendt Nygaard Jensen

Matematik med hænderne i lommen

På et møde i matematikgruppen (se side 4-5) fortalte synspædagog Oliv Klingenberg, Tambartun Kompetansesenter om blinde børns matematikforståelse, et emne, hun har forsket i og arbejdet med i en årrække. Foredraget blev gentaget på et arrangement på Fyns Amts Synsrådgivning 11/10 2002.

Løft matematikken frem

En af pointerne i foredraget var, at konkretisering og virkelighedstilknytning ikke i sig selv er nok, hvis barnet skal lære matematik. Det er ikke nok at flytte matematikundervisningen ned i skolekøkkenet – dét kan være med til at skabe motivation hos eleven, men en egentlig matematikforståelse kræver, at man "løfter matematikken frem", dvs. at man formulerer og bevidstgør de abstrakte matematiske aspekter af det, der arbejdes med. Her er det afgørende, at læreren har indsigt i, *hvordan* eleven forstår matematik.

Matematisk evolution

Historisk/udviklingsmæssigt er vi gået fra at fokusere på mængde til at fokusere på antal. Vi er født med evnen til i ét blik at opfatte og forstå små antal, typisk op til 6 eller 7 – dette kaldes på engelsk "subitizing". Nogle personer, fx personer med Aspergers syndrom, kan være i stand til på samme umiddelbare måde at opfatte større mængder. Ved fødslen er vores grænse for *subitizing* tre.

Kroppen som udgangspunkt

Det antages, at alle folkeslag tidligt i deres udvikling har benyttet kroppen som udgangs-

punkt, først efterhånden er talordene blevet til symboler. Et eksempel er romertallene, som formentlig afspejler, at man tæller på fingrene: I svarer til én finger, V er en stiliseret hånd med udsprede fingre, og X svarer til to arme lagt over kors (= 10 fingre). Inuiternes talord afspejler også kroppen: Betegnelsen for 6 er "anden hånd, 1", altså første finger på anden hånd, 7 = "anden hånd, 2" osv. 11 hedder "første fod, 1" osv. – og 20 kaldes enten "anden fod, 5" eller "færdigtalt mand"!

Pointen er, at vi formentlig gennemlever samme udviklingsforløb i vores personlige udvikling af talforståelse. Derfor bør man først introducere symboler, når en god grundforståelse er indarbejdet på basis af kropslige og konkrete aspekter. Ellers risikerer man, at tallene kun har abstrakt betydning for eleven.

Fire trin

Klingenberg foreslår, at man går frem i fire trin:

- Sprog/verbalisering (tre piger og to drenge – det er fem børn)
- Matematikprog (tre og to er fem eller tre plus to er lig med fem)
- Symbol (hvordan kan det skrives? " $3 + 2 = 5$ ")
- Bearbejdning

Put hænderne i lommen

Man skal sørge for ro i klassen. Seende bruger ofte synet til at fastholde fokus og "limer" sig med blikket fast på den opgave, de skal regne. Blinde elever skal gøre en større indsats for at fastholde deres koncentration.

Det er vigtigt at "sætte sprog på", så vi kan bruge det til at tænke med. Ofte er blinde børn bedre end seende til at beskrive, hvordan de tænker, når de regner. Ved at verbalisere sin metode kan eleven blive mere bevidst om, at der er flere forskellige måder at løse en given opgave på. På samme måde er det afgørende for værdien af taktile modeller, at de kombineres med en konkret orienteret sproglig fortælling: "Først står jeg ved det første hjørne, så går jeg rundt om hjørnet, og når jeg er ved det andet hjørne, finder jeg døren, og så...".

Oliv Klingebergs bud på blindepædagogikkens regel nr. 1: Put hænderne i lommen! – Så er man nemlig tvunget til at verbalisere og bruge en sproglig tilgang.

Litteratur af Klingenberg, kan lånes i Videncentret

Blinde barn og tall. En fenomenografisk studie av talloppfatninger hos blinde skolebarn, NTNU, Norge, 1998 (127 s.)

Bruk av spill i matematikkundervisningen, i Synspunkt nr. 1, 1988, s. 27-31, Tambartun Norge, 1988 (5 s.)

Skriftlig hoderegning. Regnemetoder som utvikler tallforståelsen, i Synspunkt nr. 1, 2001, s. 4-10, Norge, 2001 (7 s.)

O.K. m.fl.: *Maths "seen" with other eyes. A blind child in the classroom – A teacher's guide in mathematics*, The Nordic Light Team, 2002 (112 s.)

Konferencer og kurser

Brugerinformation og forskerintention	3. april 2003 • Danmarks Pædagogiske Universitet, København Information: www.nndr.dk/dk/index.html Konferencen har til formål at etablere et dansk netværk for handi- capforskning som en del af det nordiske netværk under NNDR.
Finns det en nordisk handikappolitik?	25. april 2003 • Ingeniørforeningens Mødecenter, København Information: Nordiska Handikappolitiska Rådet c/o NSH, Box 510, 162 15 Vällingby, Sverige, Fax +46 87 39 24 00, nsh@nsh.se • www.nsh.se/konferenser_2003.htm
15. nationale konference om autisme	5.-6. maj 2003 • H.C. Andersen Hotel, Odense Information: Program kan bestilles hos Landsforening Autisme, tlf. 70 25 30 65, tlf.tid onsdag kl. 16-18, søndag kl. 10-12. Spørgsmål om konferencens faglige indhold kan stilles til Oskar Plougman, tlf. 39 63 01 46 • www.autismeforening.dk
METROEN og Design for Alle – hvordan?	8. maj 2003 kl. 16-18 • Dansk Center for Tilgængelighed, Århus Information: Karin Bendixen, Dansk Center for Tilgængelighed, P.P. Ørums Gade 11, bygn. 1, 8000 Århus C • www.dcfct.dk Tlf. (direkte): 87 34 44 84 • Fax: +45 87 34 18 23 • kb@dcft.dk
Nordic Assistive Technology Conference	19.-20. maj 2003 • Bella Center, København Information: Connie Zäll, Hjælpemiddelinstitutet Tlf. 87 41 24 15 • c.zall@hmi.dk • www.nat-c.org Fællesnordisk hjælpemiddelkonference.
Talking Images	20.-21. maj 2003 • London Information: Talking Images, Juliette Fritsch, Interpretation, English Heritage, 23 Savile Row, London W1S 2ET, Storbritannien Tlf. +44 20 7973 3430 • juliette.fritsch@english-heritage.org.uk www.english-heritage.org.uk • Om audiobeskrivelse på museer.
Større sammenhæng og kvalitet i amternes rådgivning på handicapområdet	26. maj 2003 • Bella Center, København Information: Udviklingscenter for Specialrådgivning Dampfærgevej 22, 2100 København Ø Tlf. 35 29 83 93 • udvcenter@arf.dk • www.udvcenter.dk
Funktionsnedsættelse og nye behandlingsmuligheder – hvornår og hvordan?	16. juni 2003 • Odense Congress Center Information: Stig Langvad, Rehabiliteringsforum Danmark, Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre, tlf +45 36 38 85 12 www.rehabiliteringsforum.dk
AAATE 2003 – Association for the Advancement of Assistive Technology in Europe	31. august - 3. september 2003 • Dublin, Irland Information: info@atireland.ie • www.atireland.ie/aaate

Se evt. yderligere oplysninger om arrangementerne på www.visinfo.dk/konferencer.

På home.swipnet.se/macula-lutea/kal.html findes en omfattende oversigt over begivenheder inden for specialrådgivningsområdet (vedligeholdes af Harry Svensson, Resurscenter syn Stockholm).

Nyt materiale i Videncentrets bibliotek

Et udvalg af nye artikler, bøger og andet materiale i Videncentrets bibliotek. Medmindre der står andet, er der tale om tekster i almindeligt tryk ("sort"). Hvis materialet ikke kan skaffes hjem via eget bibliotek, kan det lånes hos Videncentret.

Punktskrift/braille

Ellen Ringlein: *101 Ways to Use Braille*, i *Braille Monitor* Vol. 42, Nr. 2, 1999, The National Federation of the Blind, USA, 1999 (4 s.)

• www.nfb.org/bm/bm99/bm990309.htm

Blindes læsning. Et historisk rids med fremtidsperspektiv, Handicaphistorisk tidsskrift nr. 8, 2002, Psykologisk Forlag, København, (temanr., 154 s.)

Björn Westling m.fl.: *Braille and Languages*, The Swedish Braille Authority, Enskede, Sverige, 2001, (13 s., ill., litt.)

Frederic K. Schroeder: *Braille Usage: Perspectives of Legally Blind Adults and Policy Implications for School Administrators*, NFB, USA, 1999 (106 s.) Kvalitativ undersøgelse af, hvilken rolle punktskriften kan spille for den enkelte blindes selvforståelse og identitet.

• www.nfb.org/brusage.htm

Pia Lundberg: *De blindes verden. Antropologisk analyse af en anden sensorisk erfaringsverden*, 2001 (99 s.)

Stig Larsson: *Punktintensiven*, Harepress, Sverige, 2003, (166 s.). Evaluering af projekt med intensiv træning i punktskrift for voksne.

Rusten, Randi: *Selvinstruerende kurs i punktskrift*, Tambartun

Kompetansesenter, Melhus, Norge, 2002, (62 s.) + hæfte med skriveøvelser + facitliste. Norsk kursus til selvstudium for seende.

Inklusion

Eldar Bromstad: *Er SFO også for oss? En kvalitativ studie av fire synshemmede jenter i skolefritidsordningen*, NTNU, Oslo, 2000 (123 s.)

M.H. Ottosen, T.T. Bengtsson: *Et differentieret fællesskab. Om relationer i børnehaver, hvor der er børn med handicap*, Socialforskningsinstituttet, København, 2002 (217 s.)

Mogens Widerholt m.fl.: *Det gode tilbud. En eksempelsamling om kommunale fritidstilbud til børn og unge med handicap*, Center for Ligebehandling af Handicappede, København, 2002 (34 s.)

K.P. Owen, D. Leff: *Social acceptance of adolescent mainstreamed students with visual impairments*, JVIB vol. 96, nr. 11, 2002, AFB Press, New York

Peter Rodney: *The psychological aspect of visual impairment as a central understanding in the development of inclusion*, BJVI vol. 21, nr. 1, 2003, s. 19-24, NASEN, UK

Læsning

M. E. Wilkinson m.fl.: *Achieving functional literacy for chil-*

dren with visual impairments, i *VIR*, vol. 3, nr. 2, 2001, s. 85-95, Holland

Per Fosse, Arne Valberg: *Contrast sensitivity and reading in subjects with age-related macular degeneration*, i *VIR*, vol. 3, nr. 2, 2001, s. 111-124, Holland

Per Fosse: *The Tambartun oral reading test: A new test for determining reading performance of the visually impaired*, i *VIR*, vol. 3, nr. 2, 2001, s. 97-110, Holland

Curriculum Close-up nr. 14, 2003, har fokus på frilæsning.

Autisme

Eve Mandre: *Autism*, Certec, Lund, Sverige, 2002 (54 s.)
• www.certec.lth.se/lectures/eve/autism

Mikala Lousdal Meyer: *Autisme – en sanseforklaring*, i *Kognition & pædagogik* vol. 12, nr. 46, 2002, s. 52-67, Psykologisk Forlag A/S, København

Eve Mandre: *Från observation till specialpedagogisk design. Pedagogikens möte med psykiatri*, Certec, Lund, 1999 (213 s.)
• www.certec.lth.se/dok/franobservation

G. Nemeč, A. Trillingsgaard: *Semistrukeret observation af småbørn med sociale og kommunikative vanskeligheder*, *Autismebladet* nr. 4, 2002,

s. 3-14, Videnscenter for Autisme, Virum

Eve Mandre: *Vårdmiljö eller lärandemiljö? Om personer med autism unom vuxenpsykiatri*, Certec, Lund, Sverige, 2002 (185 s.) • Findes også i elektronisk form.

Synsfeltsdefekter

Jörgen Gustafsson: *Excentrisk korrektion vid centrala scotom*, Certec, Lund, 2001 (73 s.)

Krister Inde: *MoviText – en originalidé för systematisk syntränning i vardagen*, i nya Synvärlden nr. 3, 2002, s. 21-22, Sverige

Test identifies older crash-risk drives, CNN.com, 4. oktober 2001, USA, 2001 (2 s.)

Tanja Coeckelbergh m.fl.: *Training compensatory viewing strategies: Feasibility and effect on practical fitness to drive in subjects with visual field defects*, i VIR, vol. 3, nr. 2, 2001, s. 67-83, Holland

Katarakt-/grå stær-kirurgi

Kat-Base. Kvalitetsdatabase for katarakt (grå stær) -kirurgi. Årsrapport 2001 (2. år), Kat-Base-sekretariat, Århus, 2002 (23 s.)

Optik

CCTV eller glasögon - en slump?, i nya Synvärlden nr. 4, 2002, s. 16, Sverige. Om ny undersøgelse af kriterierne for tildeling af hhv. CCTV eller specialoptik på svenske synscentraler.

Christina Zetterlund: *Uppföljning av hjälpmedelsinstitutets statistik grundat på förskriv-*

ningen av huvudbåren optik <4x kontra förskrivningen av förstörande videosystem på syncentralerne i Sverige år 2000, Syncentralen, Örebro, Sverige, 2002 (24 s.).

Undersøgelse af kriterierne for tildeling af hhv. CCTV eller specialoptik. (Se omtale s. 8).

J.K. Smith, J.N. Erin: *The effects of practice with prescribed reading glasses on students with low vision*, JVIB vol. 96, nr. 11, 2002, New York

Musikundervisning

Curriculum Close-up nr. 12, 2002 har fokus på musikundervisning.

Børn

Inga-Britt Johansson: *Annorlunda men funktionellt beteende. Identifiering och förståelse av typisk och avvikande utveckling i åldrarna 1-3 år hos barn med medfödd blindhet.*, Stockholms Universitet, 2002 (193 s.)

Mette Warburg: *Synsedsættelse hos Spæde og Småbørn*, i Om spædbørn, nr. 2, 10. årgang, 2001, s. 3-6, Aktieselskabet Beauvais, Tåstrup

M. McLinden, S. McCall: *Learning through touch. Supporting children with visual impairment and additional difficulties*, David Fulton Publishers, London, 2002 (207 s.). Om aktiv brug af følesansen i arbejdet med blinde og stærkt svagsynede børn med yderligere handicap.

Ruth Stewart: *Vision in children with Down's syndrome – an update*, i eye contact nr. 34,

2002, s. 31-32, RNIB, London. Forskningsprojekt om synet hos børn med Downs syndrom; omfatter p.t. 143 familier. Indeholder bl.a. anbefalinger vedr. synstest af denne gruppe.

Synstest

Henrik Riber: *Fokus på synet*, i NYT nr. 3, 2002, s. 7, VidensCentret for DøvBlindBlevne, Herlev. Om synsproblemer hos døve og hørehæmmede børn.

Terminologi

Kenneth Jernigan: *The Pitfalls of Political Correctness: Euphemisms Excoriated*, NFB, USA, 1999, (4 s.)

C. Edwin Vaughan: *People-First Language: An Unholy Crusade*, NFB, USA, 1999 (3 s.)

M. Miles: *ICIDH Meets Post-modernism, or 'incredulity toward Meta-Terminology'*, Disability World, Nr. 7, marts-april 2001, USA (7 s.)

Forkortelser:

NFB = The National Federation of the Blind, USA

RNIB = Royal National Institute of the Blind, London

VIR = tidsskriftet Visual Impairment Research

JVIB = Journal of Visual Impairment & Blindness, udgives af AFB Press, New York

Blindsigt.dk

www.blindsigt.dk er "et forum for mennesker der primært bruger det indre syn". Her vil du finde ressourcer for alle, der i kraft af begrænsninger på det ydre syn, har specielle interesser, ønsker eller behov i forhold til at indhente information, orientere sig i en verden, der primært er baseret på det ydre syn, eller mødes med andre, som befinder sig i en lignende situation." Netstedet er etableret af Ole Vadum Dahl, som har været stærkt svagsynet siden han var teenager. Det rummer artikler og links vedrørende IT og forskellige emner som fx religion, idræt, mad og drikke m.m. Her findes også en række diskussionslister, bl.a. "forældrelisten" (for blinde forældre), "computerspil", "fodbold" og "litteratur".

Projekt Synspartnerskabet i Danmark – DIRECT

Projekt Synspartnerskabet i Danmark – DIRECT, i daglig tale Synspartner, er et arbejds-markedsrettet samarbejdsprojekt mellem seks amter og Institut for Blinde og Svagsynede. Projektet løber fra 15. maj 2002 til 31. december 2004 og har til formål at forbedre den erhvervs-mæssige integration for blinde og svagsynede gennem regionale tilbud, som efterfølgende

implementeres i mindst tre af amterne. De deltagende amter skal desuden sætte fokus på, hvordan rådgivningen organiseres og dimensioneres, herunder samspil og opgavefordeling mellem amterne og Institut for Blinde og Svagsynede. Der satses på netværk og forbedret kommunikation og på opsamling og formidling af eksisterende erfaringer.

Projektet omfatter også et samarbejde med lignende projekter i Holland, Østrig og Storbritannien; alle projekter indgår i EU-projektet Diversity Winners.

Læs mere om det danske, hollandske, britiske og østrigske projekt på www.synspartner.dk, hvor der bl.a. findes projektplaner, mødereferater, projektmanual og artikler.

Gratis e-bøger på engelsk

På digital.library.upenn.edu/books findes links til over 18.000 engelsksprogede bøger, som gratis kan hentes ned fra Internettet. Der er tale om bøger, der vurderes som "væsentlige", hvilket typisk vil sige, at de er registreret i det amerikanske nationalbibliotek, "Library of Congress" eller lignende. Alle bøgerne er tilgængelige i fuld tekst fra første til sidste side (dog evt. uden appendiks og illustrationer) og i almindelige formater som html, .txt eller pdf.

Kataloget er etableret og vedligeholdes af bibliotekar og forsker John Mark Ockerbloom på University of Pennsylvania i USA. Det indeholder en del ældre bøger, da nyere bøger stadig er omfattet af copyright-lovgivning, som gør, at man ikke uden videre kan lægge dem ud til gratis afbenyttelse.

Nyhedsbrevet "Synshandicap" udgives af Videncenter for Synshandicap og udkommer fire gange om året som almindeligt tryk, på punkt, lyd og diskette. Abonnement er gratis. Eftertryk er tilladt med kildeangivelse.

Videncenter for Synshandicap indsamler, bearbejder og formidler viden om synshandicap; centret finansieres af amterne.

Redaktion: Dorte Herholdt Silver
Ansvh. redaktør: Bendt Nygaard Jensen
Tryk: Illemann Tryk ApS
ISSN 1396-9900

Videncenter for Synshandicap
Rymarksvej 1, 2900 Hellerup
Fon: 39 46 01 01, fax: 39 61 94 14
E-post: visinfo@visinfo.dk
Hjemmeside: www.visinfo.dk